

**Jaarverslag
Museumhuis Groningen
2011**

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Expertisecentrum	
Advisering en begeleiding	5
Nederlands Museumregister	6
Collectiewacht	6
Musea met ambitie	6
Steuninstelling	
PLATFORMBIJEENKOMSTEN	8
Directeurenoverleg	8
Platform Educatie	8
Platform Borgen	8
Borgbrief	8
CULTUUREDUCATIE	9
Erfgoedschatjes	9
Oktobermaand Kindermaand	9
Educatietraject Eemsmond	10
Educatietrajecten Marum en Leek	10
Cultuur in de Spiegel	10
CURSUSSEN	11
Kijkje in de keuken	12
VEILIGHEIDSZORG	13
SAMENWERKINGSPROJECTEN	13
Memento Mori	13
Maand van de Geschiedenis 2011: ik en wij	14
PROMOTIE	
Museummagazine 2011-2012	14
Toerismeoverleg	14
Inspiratiecampagne Groningen	14
Websites	14

De kracht van de regio

Culturele Biografie Waddenland	15
Werkgroepen	15

Organisatie

Beleid	17
Bestuur	17
Voorjaarsvergadering / najaarsvergadering	17
Nieuw aangeslotenen	17
Erfgoedloper	17
Intermuseaal	18
Erfgoedwijzer	18
Bureau	18
Aangesloten instellingen	20

INLEIDING

In 2011 is veel over het belang en de waarde van cultureel erfgoed gesproken. De aanleiding vormde de economische crises en de bezuinigingen die worden doorgevoerd. De vraag wordt dan weer relevant: wat is de waarde van cultureel erfgoed en moeten we hier als samenleving geld in blijven steken? Hoewel de aanleiding somber is, is de discussie hierover interessant. Iedere organisatie wordt op scherp gezet om aan te tonen wat hun toegevoegde waarde voor de maatschappij is. Dat is waardevol, omdat je niet automatisch kunt terugvallen op wat je altijd al hebt gedaan.

Met de provinciale cultuurnota in ontwikkeling is deze discussie een belangrijke rode draad in onze werkzaamheden geweest, zowel voor onze eigen organisatie als voor de musea en erfgoedorganisaties waarvoor wij als steuninstelling fungeren. Zo werd Erfgoedpartners (het samenwerkingsverband van het Museumhuis en het Molenhuis) in 2011 geconfronteerd met het rapport van de Kunstraad Groningen met een advies over de toekomstige verdeling van de cultuurgelden van de provincie Groningen voor de periode 2013-2016. Dit advies was naar de mening van het bestuur onzorgvuldig omdat het was gebaseerd op feitelijke onjuistheden en verkeerde interpretaties. Dit leidde tot een intensieve correspondentie met de Kunstraad en de Provincie Groningen, waarin deze onjuistheden uiteen werden gezet. Ook was er overleg tussen bestuur en directie en vertegenwoordigers van de Kunstraad. De inzet, een herziene versie van het rapport, werd uiteindelijk bereikt.

Ieder nadeel blijkt ook nu weer toch een voordeel te hebben. De vraag hoe verkeerde interpretaties kunnen ontstaan heeft ertoe geleid dat Erfgoedpartners zich scherper is gaan profileren naar alle belanghebbenden zoals onze eigen achterban, collega's, provincie, gemeenten, fondsen en netwerkorganisaties. Deze ingezette lijn zullen we komende jaren vervolgen.

Daarnaast reageerde Erfgoedpartners als expertisecentrum voor musea, borgen, molens en andere erfgoedinstellingen, zowel per brief als door middel van inspraak, op het advies ten aanzien van de instellingen. Op 6 juni vond in het Museumhuis / Molenhuis voor vertegenwoordigers van de musea, borgen en molens een informatiebijeenkomst plaats over het Advies Kunst en Cultuur en over de visie van Erfgoedpartners wat betreft het totale Advies en de acties die beide organisaties gezamenlijk wilden ondernemen. Tijdens deze bijeenkomst werd benadrukt onjuistheden in het advies duidelijk te maken aan Provinciale Staten en ze daarmee uit te dagen zelf de situatie te bekijken en om argumenten aan te dragen van het advies af te wijken in de Provinciale Cultuurnota. Museumhuis/Molenhuis deden dit voor de sector als geheel, de erfgoedinstellingen werd geadviseerd dit op vergelijkbare manier te doen voor de eigen organisatie.

In maart 2012 werd de definitieve Cultuurnota 2013-2016 door de Staten vastgesteld waarin Erfgoedpartners een belangrijke plaats krijgt bij de uitvoering van de Culturele Biografie, één van de speerpunten van het cultuurbeleid van de provincie. Hoewel dit beleid in 2013 officieel ingaat, is Erfgoedpartners al bezig met de implementatie van deze taak. Daarom wordt zoveel mogelijk te term Erfgoedpartners gebruikt als het gaat om gezamenlijke inzet van het Museumhuis en het Molenhuis.

EXPERTISECENTRUM

Het Museumhuis is voor musea en verwante instellingen het expertisecentrum op het gebied van beleid, behoud en beheer en publieksbereik. Vooral voor de relatief kleine erfgoedinstellingen is het van belang om een expertisecentrum in de provincie te hebben waar een beroep op kan worden gedaan. Het Museumhuis is een kleine organisatie, maar door samen te werken binnen grote landelijke netwerken is het mogelijk om deskundigheid te bieden. Vaak kunnen de consultants zelf advies geven, maar voor specifieke vragen is het mogelijk een beroep te doen op de consultants uit het landelijk netwerk en specialisten van de rijksdienst. Voor vragen die niet direct op het terrein van het Museumhuis liggen, wordt contact onderhouden met collega's uit het provinciale netwerk zoals Libau, Marketing Groningen en de Groninger Archieven.

De volgende personen zijn betrokken bij de volgende overleggen:

Roeli Broekhuis

- LCM, Landelijk Contact van Museumconsultanten
- LAC, Landelijke Advies Commissie Museumregistratie
- OPEN, Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
- Overleg Erfgoededucatie namens OPEN
- Platform Monumenten Groningen
- Stuurgroep Het Verhaal van Groningen
- Pazzipanten (project Erven de Jager)
- Overleg Regiovisie Groningen Assen
- Promotie musea met consultants: Oldenburg, Bremen, Ostfriesland, Emsland, Drenthe en Friesland

Roeli is tevens op persoonlijke titel lid van de commissie musea van de Raad voor Cultuur

Yvonne Nijlunsing / Arie de Jager

- Landelijke werkgroep veiligheidszorg
- ICN, platform consultants behoud en beheer

Tineke de Danschutter

- Overleg Erfgoededucatie OPEN

ADVISERING EN BEGELEIDING

Medewerkers van het Museumhuis worden regelmatig geconsulteerd. Soms kunnen vragen telefonisch worden afgehandeld, maar in andere gevallen is een bezoek en/of langdurige(re) begeleiding gewenst. Deze vragen kunnen op verschillende terreinen liggen, zoals bestuurlijke organisatie, vrijwilligersbeleid, collectieregistratie, klimaatbeheersing, educatie en digitalisering. en zijn zowel beleidsmatig als uitvoerend. Aangesloten organisaties kunnen gratis een beroep doen op advisering en begeleiding. Alleen bij intensieve trajecten wordt een aanvullende vergoeding gevraagd.

NEDERLANDS MUSEUMREGISTER

In oktober 2011 is het Museumregister overgegaan op een nieuw systeem. Tot 1 oktober leverden musea hun documenten in bij de provinciale museumconsulent die vervolgens een analyse maakte en het proces begeleidde. Omdat niet iedere provincie een museumconsulent heeft en om uitvoering en beoordeling te scheiden, is voor een andere opzet gekozen. Musea leveren jaarlijks informatie aan en maken zelf een analyse. Iedere vijf jaar vindt een audit plaats vanuit de stichting Het Nederlands Museumregister en wordt beoordeeld of een museum geregistreerd kan blijven. Het Museumhuis kan musea, die dat aanvragen, begeleiden bij de voorbereiding.

Tot oktober heeft het Museumhuis de dossiers geanalyseerd van drie musea wiens registratie moest worden herijkt.

COLLECTIEWACHT

In 2011 is een aanvraag voorbereid voor subsidie bij het Cultuurparticipatiefonds en het J.B. Scholtenfonds voor het opzetten van de Collectiewacht in Groningen. Deze subsidie zal in 2012 worden aangevraagd.

Voor veel musea liggen prioriteiten doorgaans op presentatie en publieksgerichte activiteiten. Daardoor is er vaak minder aandacht voor behoud en beheer van de collectie. Het zijn in musea ook vaak vrijwilligers die de collectie beheren. Het Museumhuis wil een methode ontwikkelen waardoor medewerkers behoud en beheer gestructureerd werken aan behoud van de collectie. Doel is om de werkzaamheden zo te structureren dat ze overdraagbaar en overzichtelijk worden voor met name organisaties waar veel vrijwilligers werkzaam zijn. Het Museumhuis Groningen heeft daarom een plan ontwikkeld om een traject op te starten waarbij in de toekomst uiteindelijk de (kleinschalige) instellingen *in de basis* voldoen aan de kwaliteitseisen die voor het Museumregister gelden.

MUSEA MET AMBITIE

Slotbijeenkomst op 14 juni 2011

Op 14 juni vond in de Doopsgezinde Kerk aan de Boteringestraat in Groningen de slotbijeenkomst plaats van *Musea met ambitie*, een project voor de grotere musea in Groningen, dat startte in 2010 en dat kon worden georganiseerd dankzij een subsidie van het J.B. Scholtenfonds. In het project stond de vraag centraal: hoe bereik ik mijn ambities in goede samenwerking met mijn bestuur en medewerkers en met weinig middelen.

Doel was te komen tot een versterking van de museale infrastructuur, vooral wat betreft bedrijfsvoering en management.

De museumdirecteuren en de besturen werden in afzonderlijke trajecten begeleid.

- een leergang voor directeuren getiteld "Sturen van ambitie", uitgevoerd door Anneke Haar en Hettie van der Worp van de Nieuwlandse Groep. Naast gezamenlijke studiedagen kreeg iedere directeur een individueel programma op maat.

- Een ontwikkelingstraject voor besturen, uitgevoerd door Marcel Wijn van het bureau Wijn Organisatieadvies.

Daarnaast werden zowel voor de directeuren als voor de besturen drie studiedagen georganiseerd. De vierde en laatste studiedag op 14 juni jl. was een gezamenlijke bijeenkomst in de Doopsgezinde Kerk waarbij werd terug en vooruit gekeken. Wat heeft het project gebracht en wat leren we er van voor de toekomst?

De vier studiedagen besteedden aandacht aan de interne organisatie (Cultural Governance), de strategische planvorming en de noodzaak van productieve verbanden met subsidiegevers, fondsen, de politiek en collega-instellingen.

Charlotte van Rappard, oud-inspecteur Erfgoed van het ministerie van OCW, voerde vooraf gesprekken met alle directeuren en besturen afzonderlijk over de knelpunten en mogelijkheden van de musea. Op basis van deze gesprekken werd een plan op maat voor ieder afzonderlijk museum gemaakt.

Resultaten

Veel musea hebben zich gesteund gevoeld bij het opstellen van businessplannen / beleidsplannen die ingediend kunnen worden als beleidsplan voor de provincie Groningen. Daarnaast zijn museumdirecteuren getraind in vaardigheden om doelen en ambities te realiseren. Het gemeenschappelijke traject heeft er ook toe geleid dat directeuren elkaar de spiegel hebben voorgehouden. Hieruit zijn intensieve zakelijke contacten ontstaan. Een aantal collega's heeft elkaar geadviseerd bij het opstellen van de beleidsplannen. Ook zijn mogelijkheden voor een gezamenlijke bedrijfsvoering verkend. Dit heeft nog niet tot concrete plannen geleid, maar wel tot intenties. Dat geldt bijvoorbeeld voor de samenwerking tussen het Veenkoloniaal Museum en het Streekhistorisch Centrum. De Fraeylemaborg en het Veenkoloniaal Museum zien mogelijkheden om elkaar te adviseren op het gebied van personeelsbeleid.

Een belangrijk resultaat van de leergang is dat museumdirecteuren naar eigen zeggen krachtiger zijn geworden. Dit wordt concreet in de hierboven genoemde samenwerking, maar ook door de wijze waarop musea zich in hun regio profileren. Zo heeft het Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal belangrijke stappen gezet door presentaties in Sellingeren en Bourtange te verzorgen in samenwerking met de gemeente Vlagtwedde.

De museumbesturen zijn beter gaan werken volgens de Code Cultural Governance, nog niet alle deelnemende musea werken volgens deze code, maar er bestaat wel een positieve intentie. Ook zijn mogelijkheden voor een gezamenlijke bedrijfsvoering besproken, maar daarvoor was het van groot belang dat museumbesturen op de hoogte waren van de museale infrastructuur in de provincie. Dit inzicht is voor de deelnemende besturen verbeterd. Bovendien is de rolverdeling tussen directeur en bestuur duidelijker geworden.

STEUNINSTELLING

Het Museumhuis en het Molenhuis hebben besloten om samen als Erfgoedpartners de functie van Steuninstelling vorm te geven. In het beleidsplan 2013 – 2016 wordt aangegeven dat activiteiten die voor erfgoedinstellingen van belang zijn, erfgoedbreed worden aangeboden. Met deze manier van werken is in 2011 al een begin gemaakt, bij het aanbieden van cursussen, de organisatie van Oktobermaand Kindermaand, Erfgoedschatjes en veiligheidszorg.

PLATFORMBIJENKOMSTEN

Voor medewerkers van musea, borgen en verwante culturele instellingen is het belangrijk om collega's te ontmoeten, van elkaar te leren, nieuwe ontwikkelingen te horen en op de hoogte te blijven van mogelijkheden op gebied van samenwerkingsprojecten en subsidies.

Binnen het Museumhuis functioneren drie platforms:

- directeurenoverleg
- platform educatie
- platform borgen

Directeurenoverleg

Het Directeurenoverleg stond in 2011 geheel in het teken van het project Musea met ambitie. De deelnemende directeuren volgden in 2010 en 2011 een intensief programma. Daarom zijn naast deze bijeenkomsten geen aparte platformbijeenkomsten georganiseerd (zie Expertisecentrum / Musea met ambitie)

Platform educatie

Op 12 april kwam het platform educatie bijeen in het Museumhuis. Er werd door Els van den Berg, consultant van KunstStation C, een presentatie gehouden over Cultuur in de Spiegel, een onderzoek van RUG en SLO om een theoretisch kader te ontwikkelen voor cultuuronderwijs. Verder werden de educatieprojecten/trajecten van het Museumhuis besproken zoals Oktobermaand Kindermaand en Erfgoedschatjes en de trajecten met de gemeenten Eemsum en Marum. Er werd geconcludeerd dat er over het algemeen weinig wordt vastgelegd van de projecten die instellingen hebben uitgevoerd waardoor het moeilijk is de ervaringen te gebruiken en op de projecten voort te borduren. Verder werd de vraag gesteld of het mogelijk is menskracht te delen, zodat educatieve ervaring van mensen aan meerdere instellingen ten goede kan komen.

Platform Borgen

Twee keer per jaar, in het voor- en in het najaar, belegt het Museumhuis een bijeenkomst voor de 16 Groninger borgen. Op 15 juli en op 18 november werd een vergadering uitgeschreven. De voorjaarsbijeenkomst vond plaats op de Borg Verhildersum in Leens, de tweede in het Museumhuis. In beide vergaderingen was aandacht voor het Jaar van de historische buitenplaatsen 2012, de Tuin en Kunst Tiendaagse, en de borgen als onderdeel van het Verhaal van Groningen. Speciaal voor de borgen zijn 16 verhalen geschreven over de bouwgeschiedenis van de borgen. (zie De Kracht van de Regio / Bouwen in baksteen)

Borgbrief

In 2011 verscheen nog één keer *Borgbrief*, de digitale nieuwsbrief over de Groninger borgen. Daarna werd deze nieuwsbrief geïntegreerd in *Erfgoedloper*, die in mei 2011 voor het eerst verscheen.

CULTUUREDUCTIE

Het Museumhuis heeft deze erfgoedbrede opdracht op verschillende manieren vorm gegeven. Het betreft zowel het adviseren van erfgoedinstellingen, het ontwikkelen van erfgoedbrede projecten als het meedenken op theoretisch niveau over wat scholen met erfgoededucatie willen bereiken en hoe erfgoedinstellingen hierop in moeten spelen. Het Museumhuis gaat daarbij uit van de theorie zoals die wordt ontwikkeld aan de Rijksuniversiteit Groningen (Cultuur in de Spiegel). De consultant Erfgoed en publiek is landelijk één van de twee erfgoed specialisten die in de uitvoering van deze theorie zijn opgeleid.

Erfgoedschatjes!

op ontdekkingsstocht in Klooster Ter Apel

Ook in 2011 werd Erfgoedschatjes! uitgevoerd. Erfgoedschatjes! is een laagdrempelig project dat kinderen op een tot de verbeelding sprekende manier in aanraking brengt met erfgoed. Met Erfgoedschatjes! krijgen instellingen niet alleen een goed en handzaam concept, zij leren in een nascholing ook hoe ze met dit concept kunnen werken in hun instelling en hoe ze het bezoek van de leerlingen optimaal kunnen laten verlopen. De aangeboden didactische training voor de erfgoedinstellingen moest helaas worden afgeblazen vanwege een te geringe belangstelling. Aan het project deden in 2011 de volgende instellingen mee: Abel Tasman Kabinet Lutjegast, Klooster Ter Apel, Martinikerk Groningen, Oudheidkamer Uithuizermeeden, Verhildersum Leens en Visserijmuseum Zoutkamp. Erfgoedschatjes! vond plaats in de maand oktober omdat het Museumhuis het ook ziet als een aanvulling op Oktobermaand Kindermaand. Jeroen Zwiers was als museumdocent bij het project betrokken en was vooral in Verhildersum actief.

Oktobermaand Kindermaand

Museum Het Behouden Blick

In oktober 2011 werd in de hele provincie Groningen voor de derde keer het project Oktobermaand Kindermaand uitgevoerd. Oktobermaand Kindermaand wordt vanaf 2010 georganiseerd door het Museumhuis Groningen in samenwerking met Onderzoeksbureau Elles Bulder. Het Museumhuis vult op deze wijze de provinciale opdracht in om een museumdag voor kinderen te organiseren. Mede dankzij subsidies van de provincie Groningen, het Emmaplein Foundation en het Albinofonds is de organisatie van het project mogelijk. Ruim 30 instellingen boden in oktober een programma voor kinderen aan. De deelnemende organisaties zijn tevreden over de spreiding van het programma over de hele maand. Nadeel is dat het moeilijk is om de aandacht van de pers gedurende een langere periode vast te houden. Het project profiteert altijd wel van onze enthousiaste burgemeesters die op een school in hun gemeente aandacht vragen voor oktobermaand kindermaand. Op 21 september kregen zij de rol van quizleider en speelden zij met de kinderen een culturele quiz.

Educatietraject Eemsmond

Op maandag 4 oktober vond in de gemeente Eemsmond de officiële aftrap plaats van het erfgoedtraject 'Zilvertje en de schatten van Eemsmond'. De bijbehorende informatiemap werd overhandigd aan de scholen. Het erfgoededucatietraject laat de leerlingen van de veertien deelnemende scholen in de gemeente Eemsmond, gedurende hun schoolloopbaan, kennis maken met het lokale culturele erfgoed. Zo leren

leerlingen van vier tot en met veertien hun omgeving, groep voor groep, letterlijk beter kennen. Door middel van bezoeken, workshops, presentaties op locatie en bijbehorende verwerkingsopdrachten. En, zo is het streven, in een doorgaande lijn, van primair naar voortgezet onderwijs. De projecten zijn verbonden door het verhaal van Zilvertje. Ieder jaar worden leerlingen voorbereid op het bezoek aan de instelling door een nieuw verhaal van 'Zilvertje en de schatten van Eemsmond'.

Monique Beijer heeft de illustraties gemaakt – deze vormen telkens het voorblad in de map, dat in het kort alle projecten beschrijft en aan de docenten beschikbaar wordt gesteld. Een deelnemende instelling mailde: *alle lof voor het initiatief. Het is een prima project waarmee het erfgoed op veel scholen gedurende een aantal jaren een vaste plek krijgt.*

Aan het project doen de volgende erfgoedinstellingen in de gemeente Eemsmond mee: Openluchtmuseum Het Hoogeland Warffum, Molen en Bibliotheek Uithuizen, Het Behouden Blik Uithuizermeeden, Oudheidkamer Uithuizermeeden, Menkemaborg Uithuizen, De Vertelplantage, en de (oude) kerken in Eemsmond.

Educatietrajecten Marum en Leek

Naar voorbeeld van Eemsmond zijn in Marum en Leek soortgelijke educatieprojecten opgezet. Het Museum werkt samen met Kunststation C die de contacten met de scholen onderhoudt. In Marum werken de volgende erfgoedinstellingen mee: De Groninger Archieven, het Nationaal Rijtuigmuseum in Leek, 't Steenhuis, 't Rieuw, het Noordelijk Archeologisch Depot, Het Groninger Landschap, Heemkundekring Vredewold, Heemkundekring Trimunt, de Stichting Oude Groninger Kerken en de molen van Niebert.

In Leek werken de volgende erfgoedorganisaties samen: Molen Eben Haëzer, dorpskerk Marum / Stichting Oude Groninger Kerken, de Groninger Archieven, Oudheidkamer Fredewalda, de begraafplaats i.s.m. met Stichting Anna van Ewsum en het Joods Schooltje.

Cultuur in de Spiegel

Cultuureducatie is een breed begrip waar veel onder kan worden verstaan. Naast cultuureducatie bestaan ook nog de termen erfgoededucatie, kunsteducatie, media educatie, natuur- en milieu educatie. Aan de Rijksuniversiteit Groningen vindt onder leiding van Barend van Heusden onderzoek plaats op welke manier scholen inhoud kunnen geven aan cultuureducatie in een doorlopende leerlijn. Vanzelfsprekend zijn de inzichten die daaruit voortkomen ook van belang voor wat erfgoedinstellingen aan scholen aanbieden. Daarom volgt het Museumhuis dit onderzoek en is Tineke de Danschutter, consultant erfgoed en publiek, opgeleid om een vertaling te kunnen maken van het theoretisch onderzoek naar de praktijk van erfgoedinstellingen. Komend jaar zal het Museumhuis in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen een leergang ontwikkelen om informatie van Cultuur in de Spiegel over te dragen naar het veld.

CURSUSSEN

Ook dit jaar werden de cursussen aangeboden onder het motto 'Bijspijkeren in de winter'. Het is voor geregistreerde musea van groot belang dat ze de deskundigheid van medewerkers en vrijwilligers op peil houden. Gelukkig is er steeds meer animo van andere erfgoedinstellingen, waaronder molenaars, om de cursussen te volgen.

Museaal denken en handelen

17 maart	Grafisch Museum Groningen
24 maart	Streekhistorisch Centrum Stadskanaal
8 december	Borg Verhildersum Leens
15 december	Vesting Bourtange

Deze cursus wordt in-company gegeven en aangepast aan de situatie. Uitgangspunt is de ICOM-definitie voor musea waarin alle belangrijke aspecten van het museumwerk worden benoemd: permanente instelling, die verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie of genoegen".

Omggaan met museale objecten

10 maart	Noordelijk Scheepvaartmuseum Groningen
----------	--

Voor medewerkers van collectiebeherende instellingen, die betrokken zijn bij inrichten en afbouwen van tentoonstellingen of anderszins verantwoordelijk zijn voor het hanteren van museale objecten.

Het doel van de cursus was vanuit een praktijkgerichte benadering de werkzaamheden van alle dag te bespreken en daar tips en leerpunten aan te koppelen en het oprfrissen van theoretische kennis. De dagelijkse werkpraktijk was daarbij uitgangspunt.

Presenteren en rondleiden

31 maart	Museumhuis Groningen
----------	----------------------

Voor medewerkers van diverse erfgoedinstellingen. Het programma bestond uit leren door samen te oefenen. Vanuit eigen praktijkervaringen en door middel van diverse korte opdrachten. Met algemene aandacht voor klantvriendelijkheid, verantwoordelijkheden, bescherming van de objecten. Maar vooral aandacht voor het presenteren zelf: start, contact, positie, houding, uitstraling, stem, tempo, opbouw, inhoud, storingen etc.

Cursus Registratie, werken met Adlib, fotograferen en nummeren van objecten – Museumhuis Groningen

21 april	Museumhuis Groningen
----------	----------------------

Voor medewerkers van diverse erfgoedinstellingen. Met aandacht voor collectiebeleid, behoud en beheer, MUSIP Object registratie / registratieplan: waarom en hoe? Programmatuur, AAT (Art & Architecture Thesaurus) Werken met Adlib Objecten en afbeeldingen invoeren; Fotograferen van objecten 'Niet zo, maar zo!'

Alle hierboven genoemde cursussen werden gegeven door Tom Heyne en Arie de Jager.

Cursus Project in de Praktijk

17, 18 en 25 maart en 1 en 8 april Museumhuis Groningen

De vijfdaagse cursus 'Project in de Praktijk' was bedoeld voor creatieve makers, kunstenaars, besturen, leidinggevenden en culturele ondernemers en bood een introductie in cultureel ondernemerschap. De cursus werd georganiseerd door het Museumhuis in samenwerking met de Kunstraad Groningen. Negen deelnemers volgden de cursus.

Docenten: Annelies Meuleman en Jacqueline Clements

Kijkje in de keuken

Twee keer per jaar biedt het Museumhuis een speciaal programma aan voor en met medewerkers van erfgoedinstellingen onder de naam Kijkje in de keuken. De bijeenkomst heeft tot doel het uitwisselen van ervaringen, het delen van expertise en het versterken van de onderlinge samenwerking. Het programma duurt een dag en bestaat uit een kijkje in de keuken van de organisatie waar we te gast zijn en per keer wordt een museaal vakgebied onder de loep genomen.

donderdag 7 april 2011

Grafisch Museum Groningen

Thema: Website en 'sociale media'

Op 7 april namen ruim 20 vertegenwoordigers van 10 musea een kijkje achter de schermen van het Grafisch Museum in Groningen.

's Morgens hield directeur Paulina de Nijs een verhaal over de successen, de problemen en de plannen van het museum, waarna de bezoekers tijdens een rondleiding de collectie, het verhaal hierachter en de inrichting van het Grafisch Museum konden bekijken. De middag was gereserveerd voor het thema van de dag, 'Website en sociale media'. Drie inleiders verzorgden workshops over de moderne media.

woensdag 23 november 2011

Groninger Archieven

Op 23 november vond de bijeenkomst plaats bij de Groninger Archieven in Groningen. Behoud en beheer stond deze keer centraal met daarbij speciale aandacht voor papier, inclusief foto's, en voor scannen. Jona van Keulen zorgde namens de Groninger Archieven voor een gastvrije ontvangst en een deskundige toelichting.

Ruim 40 personen van 20 instellingen waren aanwezig en namen deel aan de rondleiding en aan de workshops.

VEILIGHEIDSZORG

Op 29 juni ontvingen 43 erfgoedinstellingen uit handen van voorzitter Erik Triemstra het certificaat Veiligheidszorg. Deze gebeurtenis vond plaats in de brandweerkazerne aan de Sontweg in Groningen. De instellingen hebben in het kader van het project Veiligheidszorg een calamiteitenplan opgesteld onder leiding van het Museumhuis Groningen. Groningen is de eerste provincie waar het project erfgoedbreed (musea, molens, borgen, kerken, archieven e.d.) werd aangeboden en uitgevoerd. De ontwikkelde netwerkstructuur heeft als voordeel dat instellingen van elkaar kunnen leren en dat op een efficiëntere manier afspraken met

hulpverleningsdiensten kunnen worden gemaakt. Binnen het netwerk wordt aandacht besteed aan de implementatie van veiligheidszorg binnen de organisatie en het realiseren van afspraken met hulpverlenende diensten. Het netwerk heeft een blijvend karakter.

Het Museumhuis zal de instellingen eens per jaar uitnodigen voor een bijeenkomst waar de laatste ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en preventie worden besproken.

Alle instellingen, die een calamiteitenplan hebben aangeleverd zijn na de eerste fase, als aanvulling op het Project Veiligheidszorg Groningen, nogmaals bezocht door een externe veiligheidsdeskundige en een consulent van het Museumhuis. Daarbij zijn conclusies over de ingediende plannen besproken en is geïnventariseerd welke noodzakelijke investeringen gewenst zijn op het gebied van Veiligheidszorg.

SAMENWERKINGSPROJECTEN

Memento Mori

In 2010 werd het project Memento Mori opgezet waarin samenwerken het Museumhuis Groningen (Leadpartner), de Rijksuniversiteit Groningen en de Oostfriesische Landschaft. Het Museumhuis vindt het belangrijk dat wetenschap en erfgoed van elkaar gebruik maken. Binnen het project Memento Mori gebeurt dat rond de cultuur van sterven en begraven. Doel van het project is het opbouwen van een grensoverschrijdend netwerk van personen en instellingen in Noord-Nederland en Noordwest-Duitsland met kennis en expertise ten aanzien van de cultuur rond sterven en begraven in heden en verleden. Het streven is die kennis en expertise uit te wisselen, verder te ontwikkelen en ten behoeve van de bevolking aan weerszijden van de grens te benutten.

In de eerste fase van het project (tot 1 september 2011) werd het netwerk opgebouwd en vond een inventarisatie plaats van bestaande kennis en expertise ten aanzien van het thema. In de Evenburg in Leer werd op 31 maart en 1 april een tweedaags congres gehouden voor wetenschappers en belangstellenden.

Twee excursies

Er werden twee excursies georganiseerd naar begraafplaatsen: de eerste was op 20 mei in Oost-Friesland, de tweede op 8 juli in Oost-Groningen.

Namens het Museumhuis was de consulent Erfgoed en Publiek betrokken bij dit project.

De particuliere begraafplaats van de familie Uniken in Stadskanaal was één van de bestemmingen tijdens de excursie op 8 juli.

Maand van de Geschiedenis 2011: Ik en wij

In 2011 werd voor het eerst een maand (oktober) van de Geschiedenis georganiseerd. Het thema was: 'Ik en wij'. De reden dat de week een maand van de geschiedenis werd is dat de activiteiten in die week in oktober vielen als een deel van Nederland herfstvakantie had. Sommige instellingen vinden het prettig om juist activiteiten tijdens de vakantie te organiseren en voor anderen was dat weer lastig. Er is in de maand voldoende mogelijkheid om als organisatie één of meerdere momenten te kiezen om een activiteit te organiseren.

De taak van het Museumhuis bestond uit het informeren van de achterban en hen stimuleren mee te doen. Ook was het Museumhuis contactpersoon voor de landelijke organisator Het Nationaal Museum.

PROMOTIE

Museummagazine 2011-2012

Het Museummagazine Noord-Nederland / Noord-Duitsland verscheen in een oplage van 100.000 exemplaren en werd breed verspreid. Het blad is al jarenlang een gewaardeerd middel voor de promotie van dit gebied. Het blad wordt kostendekkend vormgegeven, gedrukt en verspreid. De museumconsulentschappen zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie en foto's, de contacten met de musea en de realisatie van dit project.

Toerismeoverleg

In juli 2011 is het Museumhuis gestart met een maandelijks toerismeoverleg. Dit informeel overleg, waarvoor geen agenda en verslagen worden gemaakt, is ontstaan uit de samenwerking van het Museumhuis met de touroperator High Standard Travel. Beide organisaties hebben de intentie uitgesproken om op basis van publiek private samenwerking arrangementen met cultureel erfgoed in de provincie Groningen te ontwikkelen. Het Museumhuis levert interessante informatie en High Standard Travel ontwikkelt in overleg met de erfgoedinstellingen goede arrangementen. Voor het informeren van elkaars mogelijkheden vindt een maandelijks overleg plaats. Er zijn verschillende arrangementen ontwikkeld waaronder de borgen en tuinentocht en de borgen- en wierdentocht.

Inspiratiecampagne Groningen

In 2010 ging de Inspiratiecampagne Groningen van start, een project ter promotie van het cultuurtoerisme in Groningen. De campagne wordt door Marketing Groningen in opdracht van de Stichting Erven A. de Jager en in samenwerking met diverse convenantpartners ('pazzipanten') uitgevoerd. Het Museumhuis heeft als 'pazzipant' een coördinerende rol en informeert naar zowel Erven de Jager als naar de deelnemende erfgoed organisaties.

Een onderdeel van deze inspiratiecampagne is de Tuin- en Kunst Tiendaagse, die van 17 tot en met 26 juni plaats vond. Het Museumhuis nam deel aan de stuurgroep.

Websites

Het Museumhuis is vertegenwoordigd in de stuurgroep van www.hetverhaalvangroningen.nl. In 2011 heeft de website een nieuwe vormgeving en nieuwe technische mogelijkheden gekregen. Het is de intentie van het Museumhuis om meer 'inhoudelijke informatie' zoals gegevens over collecties, te koppelen aan de verhalen en om de verhalen zelf in een context aan elkaar te laten verbinden.

De website van het Museumhuis wordt regelmatig bijgehouden met informatie over bijvoorbeeld cursussen en ontwikkeling rond projecten. Voor het publiek is de website www.waddenlandgroningen.nl ontwikkeld. Deze website houdt gelijke tred met de ontwikkeling van Waddenland Groningen.

Met Martin Scholma van Scholma druk, zijn besprekingen gevoerd over de realisatie van de website [Cultuurkalender Groningen](#), in een publiek private samenwerking. Het Museumhuis krijgt de site om niet en Scholma kan de aangeleverde gegevens gebruiken voor drukwerk en voor de website [www.groningenagenda.nl](#). Zo komt de informatie van erfgoedinstellingen op meerdere plaatsen terecht waardoor nog meer publiek er kennis van kan nemen.

In deze website zal informatie worden opgenomen over de activiteiten die erfgoedinstellingen aanbieden: tentoonstellingen, lezingen, concerten, arrangementen e.d. Wanneer dat mogelijk is, zal er ook een koppeling naar [www.hetverhaalvangroningen](#) worden gemaakt.

DE KRACHT VAN DE REGIO

Culturele Biografie

Waddenland

Regionale samenwerking, verankering en maatschappelijk draagvlak zijn belangrijke sleutelbegrippen bij de advisering door het Museumhuis. Daarvoor is Waddenland Groningen opgezet, waarbij iedere erfgoedinstelling zijn eigen verhaal vertelt binnen het overkoepelende verhaal van Groningen met als belangrijkste thema's: mens, land en water.

Waddenland is een structuur waarbinnen zowel geografische als inhoudelijke thema's een plaats kunnen krijgen. Tot nu toe ligt het accent op het ontwikkelen van samenhangende presentaties, maar als die gerealiseerd zijn, is het van belang om zoveel mogelijk publiek hierbij te betrekken. In 2011 werden de thema's Vruchtbare zeelei (Hogeland en Oldambt), de strokarton, de Kracht van water (Oldambt), Handel en nijverheid (Fivelingo) opgezet en uitgewerkt. Zij sluiten aan bij eerdere thema's zoals Vloot en Visserij en Bouwen in baksteen.

Werkgroepen

Vloot en visserij: Rond Zoutkamp en Vierhuizen zijn de producten klaar en is het van belang te werken naar meer bekendheid en uitbreiding naar andere gebieden.

Bouwen in baksteen: Dit thema is voorzien van een goed wetenschappelijk fundament door een tweedaags symposium, dat klaar ligt voor verdere uitwerking. Op dit moment zijn twee deelprojecten in gang gezet. Voor de borgen zijn 16 verhalen over hun bouwgeschiedenis geschreven door Nick Kieft. Deze verhalen zijn bedoeld voor [www.hetverhaalvangroningen.nl](#), maar kunnen mogelijk ook op een andere manier worden gebruikt. In het Lauwersmeergebied werkt het Museumhuis samen met Plattelandsprojecten Noordoost Friesland en verwante partners aan een project over Romano-Gotische Kerken.

Oldambt: het belangrijkste thema in dit gebied is het water en de waterbeheersing, overstromingen en nederzettingen en de rijkdom van de vruchtbare zeelei. Voor deze regio zijn drie werkgroepen ingesteld,

- Verlegde dijken – stoomgemalen en molens

Met vertegenwoordigers van Waterschap 'Hunze & Aa's, Stoomgemaal Winschoten, Stoomgemaal Nieuwolda, Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen, Molenstichting Oldambt, CHC Oldambt, RHC De Groninger Archieven. Het thema verlegde dijken kan in het stoomgemaal verteld worden, waar de nadruk ligt op waterbeheer, naast een klein gedeelte over de geschiedenis van het Oldambt. De wensen ten aanzien van deze presentatie zijn verwoord in een bidbook dat in 2012 zal worden gepresenteerd.

- Verplaatste kerken (monumentale kerken vertellen het verhaal van welvaart en zeespiegelstijging in de Middeleeuwen). In deze werkgroep zijn vertegenwoordigd de kerk van Nieuw-Beerta, de Hervormde Gemeente Noordbroek, de kerk van Scheemda en de Historische Vereniging Menterwolde.

Fivelingo (handel langs Damsterdiep en Stadsweg): met vertegenwoordigers van de provinciaal cultuurhistorische werkgroep Ten Boer, Stichting Cultureel Slochteren, Historische Kring Amasius,

LEF/Heemschut, gemeenten Appingedam en Delfzijl. Met deze werkgroep zijn de volgende centrale presentatiethema's afgesproken: trekschuit, scheepsbouw, verdwenen nijverheid.

Westerkwartier: In 2010 is vanuit het Westerkwartier, door middel van 'De Kwartiermakers' waarin diverse culturele instellingen uit het gebied zijn vertegenwoordigd, het verzoek aan het Museumhuis gekomen om meer samenwerking in dit gebied te creëren. In 2010 zijn vervolgens door het Museumhuis bijeenkomsten georganiseerd die in 2011 werden gecontinueerd. Eén van de projecten die uit de overleggen voortvloeiden is het **Onderzoek naar de identiteit van het Westerkwartier** als onderdeel van de Culturele Biografie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het 'Startership project' van het 'Talent&Career Centre' van de RUG.

De mensen van de strokarton: Dit voor Groningen belangrijke thema wordt uitgewerkt door organisatiebureau Geert Laméris. Door het verzamelen van (tastbare) herinneringen wordt de wereld van de strokarton letterlijk nieuw leven ingeblazen. Nu niet alleen aandacht voor het verval en de arbeidsonlusten, maar ook een verhaal over vooruitgang, nieuwe mogelijkheden en ondernemingsdrang op één van de vruchtbaarste plaatsen van Nederland. Het project wordt in 2012 afgerond.

Kennis en bezieling: met dit thema is eind 2011 een voorzichtig begin gemaakt door een werkgroep te vormen rond de herdenking van de reis van Emo van Wittewierum in 1211-1212. Het is de bedoeling om dit thema uit te werken en als leidraad te nemen voor de intellectuele geschiedenis van Groningen.

Emo zoals verbeeld door beeldhouwster Ynskje Penning

ORGANISATIE

Beleid

De samenwerking tussen Museumhuis en Molenhuis is verankerd in het gezamenlijk beleidsplan dat bij de provincie voor 2013 – 2017 is ingediend. Door de samenwerking binnen Erfgoedpartners worden hiervoor de juiste voorwaarden geschapen. De samenwerking wordt zo vormgegeven dat andere organisaties met behoud van eigen identiteit kunnen aansluiten.

Bestuur

voorzitter

Erik Triemstra, in het dagelijks leven burgemeester van Bellingwedde. Triemstra is tevens voorzitter van het Groninger Molenhuis.

secretaris

Mabel Schalij, tot haar pensionering in 2004, directeur van Kunst en Cultuur Overijssel. Tevens was zij bestuurslid van Erfgoed Actueel.

penningmeester

Theo Bos, tevens penningmeester van het Molenhuis.

Patty Wageman, zakelijk directeur Groninger Museum.

Het bestuur hanteert de Code Cultural Governance en heeft een duidelijke profielschets voor de werving van nieuwe bestuursleden. De zittingstermijn is twee keer vier jaar, met uitzondering van de zetel die door het Groninger Museum wordt ingevuld.

Het bestuur vergaderde gezamenlijk met het bestuur van het Groninger Molenhuis. Er werd vijf keer vergaderd, namelijk op 7 februari, 11 april, 6 juni, 3 oktober en 28 oktober. Op 24 november maakte het bestuur kennis met de nieuwe gedeputeerde voor cultuur Piet de Vey Mestdagh.

Voorjaarsvergadering

In de ledenvergadering van 14 februari werd met algemene stemmen tot opheffing van de Federatie van Musea in de provincie Groningen besloten, op voorwaarde dat statutair wordt vastgelegd dat twee leden van het bestuur van de Museumstichting actieve museummedewerkers zullen zijn.

Najaarsvergadering

Op 31 oktober wordt de eerste vergadering nieuwe stijl gehouden, na de opheffing van de Federatie. Het aan de leden toegezonden stuk 'Museumhuis Groningen - Activiteiten en Dienstverlening 2012' wordt in deze vergadering puntsgewijs besproken.

Nieuw aangeslotenen

In 2011 traden toe: de Stichting Appingedammer Bronsmotorenmuseum, musea Heiligerlee (Klokkengieterijmuseum/Museum Slag bij Heiligerlee), de kerk Noordbroek, de Samenwerkende Historische Verenigingen Westerkwartier (SHVW) Het Kinderwagenmuseum in Nieuwolda en het Radio- en Speelgoedmuseum in Onstwedde bedankten als lid. Het totaal aantal leden bedraagt hiermee 52.

Erfgoedloper

De activiteiten van Erfgoedpartners worden toegelicht in de Erfgoedloper, de nieuwe gezamenlijke digitale nieuwsbrief van Museumhuis Groningen en het Groninger Molenhuis. De Erfgoedloper verschijnt sinds mei 2011. Tot die tijd hadden beide organisaties verschillende digitale nieuwsbrieven. Het Museumhuis kende de Intermuseaal, de Erfgoedwijzer (educatie), de Borgbrief

en Coupure (Waddenland Groningen). Het Molenhuis kende de Molennieuwsbrief. Omdat onze organisaties intensief samenwerken, is gekozen voor een integratie van deze nieuwsbrieven tot één nieuwsbrief zodat alle relaties in één keer worden geïnformeerd over onze activiteiten. Erfgoedloper verschijnt iedere twee weken. In 2011 kwam de nieuwsbrief zeventien keer uit. De nieuwsbrief behandelt steeds (de voortgang van) projecten van het Museumhuis en het Molenhuis.

Intermuseaal

Tot mei 2011, toen Erfgoedloper voor het eerst werd uitgegeven, verscheen Intermuseaal nog vijf keer: een regulier nummer in februari, drie extra uitgaven en een Tuinenspecial naar aanleiding van de Tuin en Kunst Tiendaagse.

Erfgoedwijzer

Erfgoedwijzer, de nieuwsbrief over erfgoededucatie, verscheen vóór Erfgoedloper nog één keer, namelijk in februari 2011. Die editie was in zijn geheel gewijd aan de museumdocent.

Bureau

De samenvoeging van de interne bureauorganisatie van het Museumhuis Groningen en het Groninger Molenhuis werd in 2011 verder uitgewerkt. Bewaking van en verbetering van de professionaliteit van de medewerkers was ook nu voortdurend punt van aandacht.

De interne organisatie werkt voor 35% voor het Molenhuis en voor 65% voor het Museumhuis. De taakverdeling is als volgt:

Roeli Broekhuis, adviseur organisatie, beleid en projectontwikkeling tevens directeur (36 uur)

Tineke de Danschutter, consulent erfgoed en publiek (24 uur)

Gea Geertsema, bureaucoördinatie en financiën (20 uur)

Tom Heyne, museale zaken, opleidingsmogelijkheden; collectieregistratie (16 uur)

Frank Houwaard, administratie algemeen en documentatie, coördinator Molenarchief (32 uur) – gesubsidieerd vanwege de gemeente Groningen

Yvonne Nijlunsing, consulent Behoud en Beheer (8 uur)

Thea Pol, communicatie/public relations, relatiebeheer, algemene zaken (32 uur)

Arie de Jager, veiligheidszorg (vrijwilliger 12 uur)

Hülya Çağan, interieurverzorgster (4 uur)

Marjo Brandse, projectondersteuning (12 uur)

Frans Driesens werk vanuit zijn eigen bedrijf als systeembeheerder/webmaster.

Projectmedewerkers

Jeroen Zwiers werd ingezet als museumdocent. Hij werkte onder leiding van de consulent erfgoed en publiek. Kim van Steenwijk werkte op een opleidingsplaats voor heroriëntatie op de arbeidsmarkt. Zij heeft verschillende projecten op het gebied van erfgoed en publiek ondersteund.

Het Museumhuis heeft een vaste relatie met Ton Cremers wat betreft veiligheidszorg en met Willemien Krijn voor juridische zaken.

In 2011 jubileerden **Gea Geertsema** (rechts) en **Thea Pol**. Gea trad in maart 1986 in dienst van de Stichting De Groninger Molen. Voor heel veel molenmensen is zij een ankerpunt op het 'molenbureau' en een vraagbaak ten aanzien van talloze molenzaken. Zij heeft vooral veel deskundigheid op het gebied van subsidies, en dat is voor veel molenorganisaties van onschatbare waarde. Thea trad in oktober 1986 in dienst van de Federatie van Musea in de provincie Groningen. Zij is sinds 2004 communicatiemedewerkster en vanaf 2011 ook als bureauredacteur van De Zelfwichter betrokken bij de molenwereld in Groningen. Thea is vaak het eerste aanspreekpunt voor musea en borgen en de laatste jaren ook voor molens. Het team van het Molenhuis/Museumhuis zorgde voor een geweldig jubileumfeest op 13 juli.

AANGESLOTEN INSTELLINGEN

Abel Tasman Kabinet	Abel Tasmanweg 17	9866 TA	Lutjegast
Appingedammer Bronsmotoren Museum	Farmsumerweg 43A	9902 BL	Appingedam
Boerderijmuseum Duurswold	Hoofdweg 271	9621 AK	Slochteren
Borg Verhildersum	Wierde 40	9965 TB	Leens
Domies Toen	Hoofdstraat 76	9968 AG	Pieterburen
Dr. S. van Mesdagkliniek	Engelse Kamp 5	9722 AX	Groningen
Fraeylemaborg	Hoofdweg 30	9621 AL	Slochteren
Grafisch Museum	Rabenhauptstraat 65	9725 CC	Groningen
Groninger Forum	Postbus 780	9700 AT	Groningen
Groninger Museum	Postbus 90	9711 ME	Groningen
Het Behouden Blik	Hoofdstraat 99	9982 AC	Uithuizermeeden
Historische Scheepswerf	p/a Jan Sangerslaan 14	9601 BA	Hoogezand
Hortus Haren	Postbus 179	9750 AD	Haren
Kapiteinshuis Pekela	Ds. Sicco Tjadenstraat C 96	9663 RD	Nieuwe Pekela
Kerk Noordbroek	Noordersingel 1	9635 TW	Noordbroek
Kinderwagenmuseum	Hoofdweg west 25	9944 EA	Nieuwolda
Klooster Ter Apel	Postbus 139	9560 AC	Ter Apel
Kloostermuseum Sint Bernardushof	Hofstraat 45	9831 RB	Aduard
Kostuummuseum De Gouden Leeuw	Langestraat 48	9804 PL	Noordhorn
Martinikerk Groningen	Martinikerkhof 3	9712 JG	Groningen
Menkemaborg	Menkemaweg 2	9981 CV	Uithuizen
Musea in Heiligerlee	p/a Hoofdweg 91	9687 PK	Nieuw-Beerta
Museaal Centrum	Noorderstraat 151	9611 AD	Sappemeer
Museum De Oude Wolden	Hoofdweg 161	9695 AE	Bellingwolde
Museum Stad Appingedam	Wijkstraat 25	9901 AE	Appingedam
Museum Stoomgemaal	St. Vitusholt 97	9674 AH	Winschoten
Museum 't Rieuw	Willemstad 5	9363 XE	Marum
Museum 't Steenhuus	Molenweg 31	9365 PB	Niebert
Museum Wierdenland	Van Swinderenweg 10	9891 AD	Ezinge
Museumgemaal De Hoogte	p/a Molenkade 16	9944 BL	Nieuwolda
Museumspoorlijn STAR	Stationsstraat 3	9503 AD	Stadskanaal
Muzeeaquarium Delfzijl	Zeebadweg 7a	9933 AV	Delfzijl
Nationaal Bus Museum	Productieweg 13	9601 MA	Hoogezand
Nationaal Rijtuigmuseum	Nienoord 1	9351 AC	Leek
Nederlands Stripmuseum	Westerhaven 71	9718 AC	Groningen
Nico Bulder Stichting	Dr. Aletta Jacobsstraat 9	9611 EA	Sappemeer
Noordelijk Scheepvaartmuseum	Brugstraat 24-26	9711 HZ	Groningen
Noord-Nederlands Trein & Trammuseum	Tromp Meestersstraat 9	9636 EP	Zuidbroek
Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen	Postbus 30040	9700 RM	Groningen
Openluchtmuseum Het Hoogeland	Schoolstraat 4	9989 AG	Warffum
Oudheidkamer Fredewalda	Hoofdstraat 11	9356 AT	Tolbert
Oudheidkamer Uithuizermeeden	Stationsstraat 18 bis	9982 HA	Uithuizermeeden
Radio- en Speelgoedmuseum	Boslaan 3a	9591 BG	Onstwedde
Samenwerkende Hist. Ver. Westerkwartier	p/a Van Houtenstraat 20	9801 KJ	Zuidhorn
Stichting Behoud Beeldende Kunsten	Antonius Deusinglaan 2	9713 AW	Groningen
Stichting Johan Dijkstra	Postbus 9529	9703 LM	Groningen

Stichting Oude Groninger Kerken	Coehoornsingel 14	9711 BS	Groningen
Streekhistorisch Centrum	Ceresstraat 2	9502 EA	Stadskanaal
Universiteitsmuseum Groningen	Oude Kijk in 't Jatstraat 7a	9712 EA	Groningen
Veenkoloniaal Museum	Museumplein 5	9641 AD	Veendam
Vesting Bourtange	W. Lodewijkstraat 33	9545 PA	Bourtange
Vestingmuseum Nieuweschans	1e Kanonnierstraat 2	9693 EB	Nieuweschans
Vestingmuseum Oudeschans	Molenweg 6	9690 XN	Oudeschans
Visserijmuseum Zoutkamp	Reitdiepskade 11	9974 PJ	Zoutkamp